UMEÅ KOMMUN

För- och grundskolenämnden

Verksamhetsplan 2027

Beslutad av:	För- och grundskolenämnden	Diarienr:	SK-2026/00703
Gäller för:	För- och grundskoleförvaltningen	Beslut:	2026-11-19/§ 83
Ansvarig:	Ann-Christine Gradin, utbildningsdirektör		

Innehåll

Inledning 3
Begrepp i verksamhetsplanen 4
Plan för grunduppdrag 5
För- och grundskolenämndens grunduppdrag 5
Grunduppdragets genomförande 5
3. Strategiområden och effekter 6
3.1 Kvalitet 6
3.2 Likvärdighet 8
3.3 Trygghet 9
Nämndens uppdrag till förvaltningen 11
Uppföljning 12
Plan för inriktningsmål och program 12
Tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige 14
Plan för att nå personalpolitiska mål 17
Kompetensförsörjningsplan 19
Drift- och investeringsbudget 20
Kommunfullmäktiges beslut om tilldelning av medel 20
Drift- och investeringsbudget 21
Nämndens prioritering utifrån tilldelade medel 22
Bilagor 23
2 Uppföljning strategiområden och delmål 23
3 Uppföljning personalpolitiska mål 23
4 Fördelning av budgetram 23
5 Utmaningar och möjligheter 3-5 års sikt 23

Inledning

För- och grundskolenämnden har ett samlat ansvar för all pedagogisk verksamhet såsom kommunal pedagogisk omsorg, förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Nämnden är således ansvarig för att alla barn och elever boende i kommunen har tillgång till förskola och skola inom kommunal eller fristående regi. I nämndens ansvar ingår även att fördela resurser till såväl kommunala enheter som till de fristående. I enlighet med det nationellt lagstadgade uppdraget är Umeå kommun huvudman för förskola och skola som bedrivs i kommunal regi.

För- och grundskolenämndens verksamhetsplan beskriver hur verksamheterna som nämnden ansvarar för ska styras, planeras och följas upp under kommande verksamhetsår. Ansvaret utgår dels utifrån kommunfullmäktiges beslutade planeringsdirektiv samt tilldelad budgetram, dels utifrån det nationellt lagstadgade uppdraget.

Verksamhetsplanen redogör för hur nämnden ska förverkliga det av kommunfullmäktiges beslutade grunduppdrag, program med inriktningsmål, de personalpolitiska målen samt fördelning av tilldelad budget tillsammans med det nationellt lagstadgade uppdraget. För- och grundskolenämndens verksamhetsplan fungerar som ett uppdrag till förvaltningen att omsätta i praktiken.

För- och grundskolenämnden har tillsammans med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutat om tre gemensamma strategiområdena som visar nämndernas långsiktiga vägval för hur målen ska nås. Strategierna syftar även till att skapa förutsättningar för en sammanhållen utbildningskedja, där övergångar mellan olika skolformer stärks.

Inom respektive strategiområde återfinns faktorer för framgångsrik skolutveckling. Faktorerna utgör en del av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete i relation till för- och grundskolenämndens ansvar att säkerställa en utbildning av god kvalitet.

Resursfördelning och kompetensförsörjning genom kompetensförsörjningsplanen är viktiga förutsättningar för verkställande av såväl det kommunala som det nationella uppdraget.

Begrepp i verksamhetsplanen

Begrepp	Beskrivning
Delmål	Delmål uttrycker vad som ska uppnås för att nå effekt inom respektive strategiområde.
Effekt	Effekter definieras inom respektive strategiområde. Effekterna har sin utgångspunkt i de nationella styrdokumenten för respektive skolform inom för- och grundskolenämndens ansvarsområde.
Framgångsfaktorer	Faktorer för framgångsrik skolutveckling är en del av det nationella kvalitetssystemet som Skolverket utvecklat. Framgångsfaktorerna är: Förtroendefullt klimat, Hälsofrämjande lärmiljö, Kompensatoriska insatser, Kompetent ledarskap, Professionell utveckling, Systematiskt kvalitetsarbete med undervisningen i fokus, Tydlig roll- och ansvarsfördelning.
Indikatorer	Indikatorer beskriver hur delmål följs upp.
Inriktningsmål	Mål fastställda av kommunfullmäktige för att skapa riktning och förändring inom en viss fråga eller avgränsat område. Inriktningsmål är gemensamt för flera nämnder.
Kommunalt Grunduppdrag	Grunduppdrag som kommunfullmäktige fattat beslut om och som för- och grundskolenämnden ska genomföra. Grunduppdraget ingår i den av kommunfullmäktige fastställda reglementet.
Lagstadgat nationellt uppdrag	Uppdrag som fastställs genom nationell lagstiftning såsom skollagen, skolförordning och läroplanen för förskolan, grundskolan, förskoleklass och fritidshem samt anpassad grundskola.
Nämndmål och uppdrag	Utöver grunduppdraget kan för- och grundskolenämnden fatta beslut om ytterligare nämndmål och uppdrag med tillhörande strategier och insatser för att bidra till förverkligande av målen inom skolformerna.
Nämndens prioriterade områden	Utvecklingsområden som identifierats genom huvudmannens systematiska kvalitetsarbete utifrån skolform och strategiområde.
Program	Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program berör oftast flera nämnder. Inom respektive program finns ett eller flera fokusområden.
Reglemente	Ett reglemente ger de grundläggande reglerna för ansvar och beslutanderätt i en kommun (kommunallagen 2017:725). Reglementet fastställs av Kommunfullmäktige och beskriver nämndens ansvar, att verksamheten bedrivs i enlighet med de grunduppdrag, mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelserna i reglementet.
Systematiskt kvalitetsarbete (SKA)	Umeå kommun är huvudman för pedagogisk verksamhet som är nationellt lagstiftad och bedrivs i kommunal regi. Huvudmannen är enligt 4 kap. skollagen ansvarig för att planera, genomföra, analysera och följa upp utbildningens effekt i sin helhet mot de nationella målen.

Plan för grunduppdrag

För- och grundskolenämndens grunduppdrag

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla barn folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunal förskola inklusive förskolor på minoritetsspråk, pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare och nattisverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem. Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Vidare har nämnden ansvar för skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter i egenskap av hemkommun, samt att bevilja tillstånd och genomföra tillsyn av fristående förskoleverksamheter eller pedagogisk omsorg. Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

Grunduppdragets genomförande

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med aktuell lagstiftning. Sedan 2020 gäller Barnkonventionen som svensk lag och är inkorporerad i skollag och läroplaner. Det innebär att ett barnrättsperspektiv ska beaktas med utgångspunkt i de fyra grundprinciperna som beskrivs i artiklarna 2, 3, 6 och 12[1].

Utbildningen som huvudmannen ansvarar för syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska vila på demokratisk grund och samtliga som verkar inom utbildningen ska motverka alla former av kränkande behandling, trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminering.

Utbildningen ska främja varje barns och elevs utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Barn och elever ska ges ledning och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt. I detta ingår en strävan att uppväga skillnader mellan barn och elevers olika förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Huvudmannen ansvarar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla verksamheten så att de nationella målen kan uppfyllas.

[1] Artikel 2. Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. Artikel 3. Barnets bästa ska i första hand beaktas vid alla beslut som rör barn. Artikel 6. Varje barn har rätt att överleva och att utvecklas. Artikel 12. Barn har rätt att uttrycka in mening och få den respekterad i frågor som berör barnet.

3. Strategiområden och effekter

För- och grundskolenämndens tre långsiktiga strategiområden *kvalitet, likvärdighet och trygghet*, beskriver hur såväl det kommunala som det nationellt lagstadgade uppdraget ska förverkligas i ett långsiktigt perspektiv.

Inom respektive strategiområde knyts faktorer för framgångsrik skolutveckling. Framgångsfaktorerna synliggör på vilket sätt huvudmannen kan verka för att de nationella målsättningarna för respektive skolform nås.

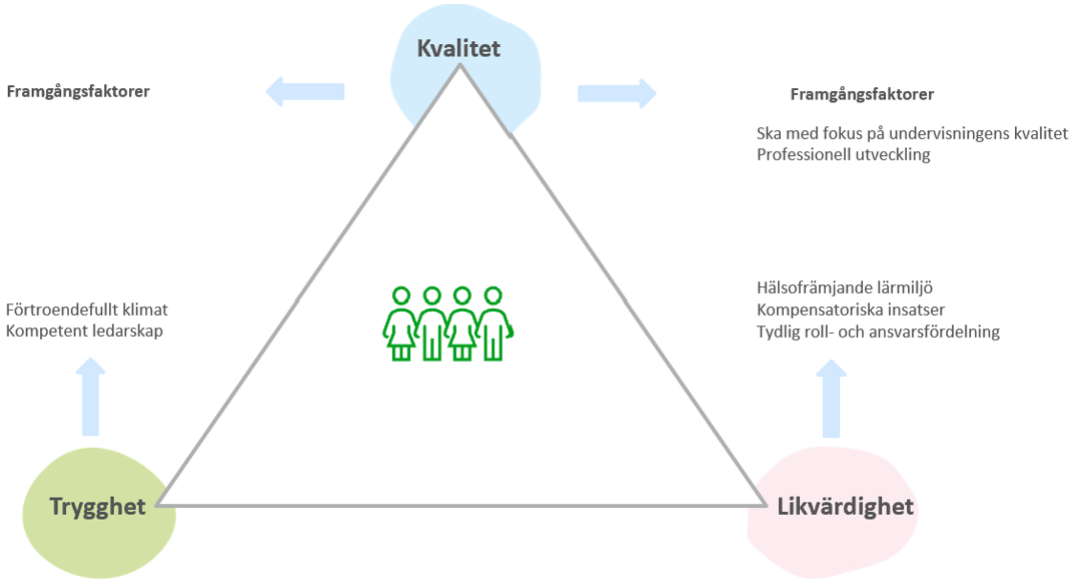

Utifrån prioriterade områden som identifierats inom ramen för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete har delmål formulerats. Indikatorer beskriver hur väl delmålen uppnås. Uppföljning görs genom en jämförelse över tid på aggregerad nivå, se bilaga 2.

3.1 Kvalitet

Strategiområdet kvalitet beskriver faktorer och strategier för hur nämnden ska kunna säkerställa att alla barn och elever når målen med utbildningen inom respektive skolform.

Alla barn och elever ska klara sin utbildning och utmanas i sitt lärande. Utbildningen ska präglas av ledning och stimulans samt av höga förväntningar på att barn och elever kan och vill lära sig och utvecklas. Att nå målen med utbildningen är en viktig skyddsfaktor för barns och elevers möjlighet till en väl fungerande framtid. Undervisningens kvalitet är därför avgörande för barns och elevers förutsättningar att nå målen med utbildningen och vara väl förberedda för fortsatt utbildning.

Med legitimerade och kompetenta medarbetare säkerställs att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt att professionell utveckling sker utifrån uppdraget.

Genom ett systematiskt kvalitetsarbete med fokus på undervisningens kvalitet i förskola och skola identifieras på vilket sätt undervisningen möter upp barns och elevers behov av ledning och stimulans. Det systematiska kvalitetsarbetet ger kunskaper på olika nivåer i styrkedjan om nuläget, utifrån åtgärder och dess effekter, samt en analys av vad som ytterligare behöver göras för att stärka barns och elevers måluppfyllelse och därmed utbildningens kvalitet.

Med utgångspunkt i den samlade bilden som ges i uppföljning och analys tar huvudmannen ansvar för utvecklingen av utbildningen.

Strategiområde	Kvalitet		
Framgångsfaktorer	• Systematiskt kvalitetsarbete med fokus på undervisningens kvalitet • Professionell utveckling		
Nämndens prioriteringar	• Förbättra måluppfyllelsen i svenska. • Förbättra måluppfyllelsen i svenska som andraspråk. • Förbättra måluppfyllelsen i matematik. • Förbättra måluppfyllelsen för flickor årskurs 9.		
Nämndens åtgärd	**Indikatorer**	**Delmål**	**Effekt**
Uppföljning av barns och elevers mål- och kunskapsutveckling i enlighet med för- och grundskolenämndens beslutade årshjul.	Enheternas kvalitetsrapporter med efterföljande dialog. Kartläggningsmaterial (Källa: Skolverket)	1.1 Barn i förskolan har en god förmåga att kommunicera på svenska i olika situationer.	1. Barn och elever är väl förberedda för fortsatt utbildning och arbetsliv.
	Enheternas kvalitetsrapporter med efterföljande dialog. Kartläggningsmaterial (Källa: Skolverket)	1.2 Elever i förskoleklass har en språklig medvetenhet i svenska språket och ett utvecklat matematiskt tänkande.	
	Andel (%) elever i årskurs 3 som når kravnivån fördelat på kön. (Källa: Statistik för- och grundskoleförvaltningen)	1.3 Elever i årskurs 3 når kravnivån på nationella provens delar i svenska, svenska som andraspråk samt matematik.	
	Andel (%) elever som har lägst betyget E i samtliga ämnen efter årskurs 6 fördelat på kön. (Källa: Statistik för- och grundskoleförvaltningen)	1.4 Elever i årskurs 6 når betyg i alla ämnen.	
	Andel (%) elever som blir behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan fördelat på kön och utländsk bakgrund. (Källa: Statistik för- och grundskoleförvaltningen)	1.5 Elever i årskurs 9 når slutbetyg.	
	Skillnad i genomsnittlig meritvärdespoäng årskurs 9 (Källa: Statistik för- och grundskoleförvaltningen)	1.6 Elever i årskurs 9 uppvisar goda meritvärden.	
	Andel (%) elever som når kunskapsresultat i ämnen och ämnesområden inom anpassad grundskola. (Källa: Statistik för- och grundskoleförvaltningen)	1.7 Elever i anpassad grundskola ska ha god måluppfyllelse.	
	Andel (%) som når gymnasieexamen efter 4 års studier fördelat på kön och utländsk bakgrund. (Källa: Kolada)	1.8 Elever når gymnasieexamen.	

3.2 Likvärdighet

Strategiområdet likvärdighet beskriver faktorer och strategier för hur nämnden ska kunna säkerställa att alla barn och eleven får en likvärdig utbildning.

En likvärdig förskola och skola för alla barn och elever syftar till att kompensera för och utjämna skillnader som uppstår i och med socioekonomiska olikheter, behov och förutsättningar.

För att stärka likvärdigheten i utbildningen för barn och elever beslutar nämnden om hur resurserna ska fördelas. Resursfördelning och prioritering av resurser görs utifrån identifierade behov. Resurser ska ge förutsättningar att säkerställa en tillgänglig och

hälsofrämjande miljö tillsammans med kompensatoriska insatser utifrån barn och elevers behov, behov som identifierats inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Tillgång till elevhälsopersonal eller elevhälsans kompetenser utgör en väsentlig del i att säkerställa hälsofrämjande lärmiljöer och kompensatoriska insatser. Ett strukturerat barn- och elevhälsoarbete med tydlig roll- och ansvarsfördelning är viktiga förutsättningar för att stärka likvärdigheten i utbildningen för alla barn och elever.

<table>
<tr><th>Strategiområde</th><th colspan="3">Likvärdighet</th></tr>
<tr><td>Framgångsfaktorer</td><td colspan="3">• Hälsofrämjande lärmiljöer
• Kompensatoriska insatser
• Tydlig roll- och ansvarsfördelning</td></tr>
<tr><td>Nämndens prioriteringar</td><td colspan="3">• Tidiga kompensatoriska insatser.
• Närvarofrämjande arbete i förskola och skola.
• Flickors upplevda hälsa ska stärkas.</td></tr>
<tr><td>Nämndens åtgärd</td><td>Indikatorer</td><td>Delmål</td><td>Effekt</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Uppföljning av barns och elevers behov av särskilt stöd i enlighet med för- och grundskolenämndens beslutade årshjul.</td><td>Enheternas kvalitetsrapporter med efterföljande dialog.
Antal uppdrag/insatser för specialpedagoger.</td><td>2.1 Barn i förskolan får det stöd de är i behov av.</td><td rowspan="9">2.
Barn och elever får en likvärdig utbildning.</td></tr>
<tr><td>Andel (%) elever i förskoleklass som omfattas av beslut om särskilt stöd fördelat på kön och årskurs.
(Källa: Prorenata)</td><td rowspan="3">2.2 Elever i skolan får det stöd de är i behov av.</td></tr>
<tr><td>Andel (%) elever i grundskolan som omfattas av särskilt stöd fördelat på kön och årskurs.
(Källa: Prorenata)</td></tr>
<tr><td>Andel (%) elever i anpassad grundskola som omfattas av särskilt stöd fördelat på kön och årskurs.
(Källa: Prorenata)</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Uppföljning av barn och elevers närvaro i förskola och skola i enlighet med för- och grundskolenämndens beslutade årshjul.</td><td>Barn inskrivna i förskolan närvarar i förskolan.
(Källa: Tempus)</td><td rowspan="4">2.3 Barn och elever i förskolan och skolan ska närvara i utbildningen.</td></tr>
<tr><td>Andel (%) elever i förskoleklass som är närvarande fördelat på kön.
(Källa: Skola 24)</td></tr>
<tr><td>Andel (%) elever i grundskolan som är närvarande fördelat på kön och årskurs.
(Källa: Skola 24)</td></tr>
<tr><td>Andel (%) elever i anpassad grundskola som är närvarande fördelat på kön och årskurs.
(Källa: Skola 24)</td></tr>
<tr><td>Andel (%) elever som mår bra fördelat på förskoleklass, årskurs 4 och 7 fördelat på kön
(Källa: Hälsoenkät)</td><td>2.4 Eleverna mår bra i skolan.</td></tr>
</table>

3.3 Trygghet

Strategiområdet trygghet beskriver faktorer och strategier för hur nämnden ska kunna säkerställa att alla barn och elever upplever delaktighet och känner sig trygga och blir respekterade för den de är.

Alla barn och elever, oavsett social och ekonomisk bakgrund, kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet och funktionsnedsättning, ska ges förutsättningar för att nå målen med utbildningen.

Undervisningens kvalitet och utvecklingen av undervisningen i relation till barnens behov och förutsättningar är beroende av ett kompetent ledarskap. Detsamma gäller barn och elevers möjlighet till delaktighet, inflytande och trygghet som bygger på förtroendefulla relationer.

Alla former av kränkande behandling, trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminering ska motverkas för att säkerställa barn och elevers trygghet.

Strategiområde	Trygghet		
Framgångsfaktorer	• Förtroendefullt klimat • Kompetent ledarskap		
Nämndens prioriteringar	• Stärka värdegrundsarbetet I förskolan och skolan genom ett medvetet normkritiskt förhållningssätt. • Stärka systematiken i att analysera de sju diskrimineringsgrunderna och vidta aktiva åtgärder som en del i att motverka kränkande behandling. • Förbättrad studiero i undervisningen • Säkerställa systematiken i att utreda ordningsstörande beteende i relation till trygghet och studiero i skolan. • Stärka barn och elevers delaktighet i utbildningen.		
Nämndens åtgärd	**Indikatorer**	**Delmål**	**Effekt**
Uppföljning av barns och elevers upplevelse av trygghet i enlighet med för- och grundskolenämndens beslutade årshjul.	Andel (%) barn i förskolan som upplever sig trygga. (Källa: Förskoleenkäten)	3.1 Barn och elever är trygga i förskolan respektive skolan.	3. Barn och elever får en utbildning präglad av trygghet och respekt.
	Andel (%) elever i förskoleklass som upplever sig trygga fördelat på kön. (Källa: Elevenkäten)		
	Andel (%) elever i grundskolan som upplever sig trygga i grundskolan fördelat på kön och årskurs. (Källa: Elevenkäten)		
	Andel (%) elever i anpassad grundskola som upplever sig trygga fördelat på kön och årskurs. (Källa: Elevenkäten)		
	Andel (%) barn i förskolan som upplever att de är delaktige i utbildningen. (Källa: Förskoleenkäten)	3.2 Barn och elever upplever delaktighet i utbildningen.	
	Andel (%) elever i grundskolan som upplever att de är delaktiga i utbildningen. (Källa: Elevenkäten)		
	Andel (%) elever i anpassad grundskola som upplever att de är delaktiga i utbildningen. (Källa: Elevenkäten)		
	Andel (%) anmälningar om upplevd kränkning, trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminering i förskolan fördelat på kön. (Källa: Elevenkäten)	3.3 Förskolan och skolan motverkar kränkande behandling, trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminering.	
	Andel (%) anmälningar om upplevd kränkning trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminering i skolan fördelat på årskurs och kön. (Källa: Elevenkäten)		
Uppföljning av elevers studiero i undervisningen	Andel (%) elever som upplever att studieron är god fördelat på kön, årskurs och skolform. (Källa: Elevenkäten)	3.4 Elever i skolan har en god studiero.	

Nämndens uppdrag till förvaltningen

A. Att utarbeta förslag på en revidering av avsnittet utomhusmiljö i förskolans funktionsprogram.

B. Att utarbeta förslag på en anpassad och hållbar skolstruktur utifrån de demografiska förändringarna i form av vikande elevunderlag.

C. Att utifrån skolsäkerhetskapitlet 6 a, kartlägga behovet av ändamålsenliga åtgärder avseende lokalernas beskaffenhet kring skolsäkerhet och trygghet tillsammans med tekniska nämnden.

D. Att utarbeta förslag på ett reviderat skolskjutsreglemente för grundskola och anpassad grundskola.
E. Att utarbeta förslag på en reviderad resursfördelningsmodell för grundskola och anpassad grundskola.
F. Att tydliggöra vad reformerna för ökad likvärdighet, stärkt kunskap och tryggare skola innebär och vilken påverkan samt vilka konsekvenser de får för förskolan och skolan.

Uppföljning

För- och grundskolenämnden har fattat beslut om när de olika delarna i uppdragen, såväl det kommunala grunduppdraget som det nationellt lagstadgade och tilläggsuppdrag till förvaltningen, ska följas upp.

Av för- och grundskolenämndens beslutade årshjul framgår när uppföljning av det lagstadgade och kommunala uppdraget sker. **Årshjulet revideras varje år**.

Uppföljning av det **kommunala grunduppdraget** genomförs genom:

- Årsrapport av nämnduppdrag och nämndmål samt internkontroll.
- Förenklad rapport av ekonomi, personal och kommunfullmäktigeuppdrag.
- Delårsrapportering av nämnduppdrag och internkontroll.
- Återrapportering kompetensförsörjningsplan.
- Återrapportering Systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM).

Uppföljning av det **nationellt lagstadgade uppdraget** genomförs genom:

- Årsrapport av nämnduppdrag och nämndmål samt internkontroll.
- Förenklad rapport av ekonomi, personal och kommunfullmäktigeuppdrag.
- Delårsrapport av nämnduppdrag och internkontroll.
- Uppföljning utifrån strategiområden som en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Uppföljning av **nämndens uppdrag till förvaltningen** genomförs genom:

- Återrapport vid ordinarie verksamhetsuppföljning, januari-augusti och januari-december

Plan för inriktningsmål och program

För- och grundskolenämnden har destinerats inriktningsmål 2 och 3 inom *Programmet för social hållbarhet.* Nedan redovisas inriktningsmål samt fokusområde med planering av åtgärder som syftar till att bidra till inriktningsmålet för Umeå kommun tillsammans med uppföljning av respektive mål.

Program för social hållbarhet			
Inriktningsmål	**Fokusområde**	**Planering**	**Uppföljning**
Mål 2: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	**Fokusområde 1**: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden **1.1** Stärka inkludering och jämlikhet **1.2** Förebygga brottslighet och våld	Följande åtgärder genomförs i syfte att bidra till inriktningsmålet: **Tidiga kompensatoriska insatser** i förskola och skola. Specialpedagoger i förskolan. **Utökad bemanning av legitimerade lärare** på skolor med lågt socioekonomiskt index. **Specialpedagogiskt riktat stöd** till elever på högstadieskolor. **Speciallärare** stärkt undervisningskvalitet motsvarande 11 mnkr. **Fler vuxna** (ökad lärartäthet) i skolan motsvarande 17 mnkr. **Team skolnärvaro** som stödjer skolor i deras närvaro-främjande förebyggande och åtgärdande arbete. **Avgiftsfri skolfrukost** för elever i lågstadiet, successivt införande motsvarande 6 mnkr. **Socialpedagoger** i grundskolan som bidrar till det främjande trygghetsarbetet. **Operativa teamet** (skolsocialt team), samverkan mellan Ersängsskolan och socialtjänstens i syfte att stärka elevers skolnärvaro och måluppfyllelse. **Mobilt team** till årskurs 4–6 som förebygger att elever hamnar i utanförskap och kriminalitet.	Uppföljning sker utifrån nämndens beslutade årshjul för 2027, delårs- och årsrapport. I uppföljningen ingår en analys av effekten av åtgärderna baserat på indikatorer som framgår av elevenkäter, hälsoenkäter, frånvarostatistik samt uppgifter om antal elever i behov av särskilt stöd. För- och grundskolenämnden rapporterar resultatet av sitt arbete med inriktningsmålen vid två tillfällen per läsår till kommunstyrelsen.

Program för social hållbarhet			
Inriktningsmål	**Fokusområde**	**Planering**	**Uppföljning**
Mål 3: Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.	**Fokusområde 2**: Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv. **2.1** Fortsätta arbete med jämställd stadsplanering **2.2** Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling	För- och grundskolenämnden gör regelbundna analyser av flickor och pojkars möjlighet att nå målen i skolan, upplevelse av trygghet och studiero samt hälsa och förutsättningar för likvärdighet i enlighet med de nationella styrdokumenten. Utifrån analysen genomförs följande åtgärder i syfte att bidra till inriktningsmålet: **Utveckla undervisning i läs- och skrivinlärning** med särskilt fokus på pojkarna. **Utveckla undervisningen i matematik** för flickorna med särskilt fokus på självförtroende. **Stärka studieron** för såväl flickor som pojkar i undervisningen. **Förstärkt analys utifrån ett könsperspektiv** inom respektive strategiområde *Kvalitet*, *Likvärdighet* och *Trygghet* med fokus på flickors och pojkars förutsättningar i utbildningen.	Uppföljning sker utifrån beslutat nämndens beslutade årshjul för 2027, delårs- och årsrapport. I uppföljningen ingår en analys av effekten av åtgärderna baserat på indikatorer som framgår av elevernas resultat på nationella prov årskurs 3, 6 och 9, betyg i årskurs 6 samt slutbetyg i årskurs 9 fördelat på flickor och pojkar. För- och grundskolenämnden rapporterar resultatet av sitt arbete med inriktningsmålen vid två tillfällen per läsår till kommunstyrelsen.

Tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige

Tilläggsuppdrag 2027:4

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, kulturnämnden, fritidsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden, byggnadsnämnden, tekniska nämnden, samt AB Bostaden i uppdrag att arbeta med ungas delaktighet inför Ungdomshuvudstadsarbetet 2029.

Planering och genomförande

Arbetet genomförs i samverkan mellan berörda förvaltningar med ansvar för samordning och uppföljning av uppdraget. Inledningsvis genomförs en inventering av befintliga strukturer, arbetssätt, forum och insatser för ungdomsdelaktighet inom för- och grundskolenämndens verksamheter. Särskild uppmärksamhet riktas mot hur barns och ungas perspektiv kan tas tillvara i beslutsprocesser och hur deras inflytande kan stärkas i enlighet med barnkonventionens principer. Inventeringen ska även belysa möjligheter till ökad samverkan mellan förvaltningar och andra relevanta aktörer för att identifiera gemensamma utvecklingsområden och skapa förutsättningar för ett mer sammanhållet arbete. Resultatet kommer att utgöra underlag för fortsatta utvecklingsinsatser och prioriteringar inför Ungdomshuvudstadsarbetet 2029.

Tilläggsuppdrag 2027:6

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen tillsammans med fritidsnämnden, kulturnämnden, för- och grundskolenämnden, samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att fortsätta arbetet med att motverka segregation genom att utveckla Medborgardialogen om segregation.

Planering och genomförande

Arbetet genomförs i samverkan mellan berörda förvaltningar med ansvar för samordning och uppföljning av uppdraget. Arbetet inleds med en kartläggning och målgruppsanalys för att identifiera där socioekonomisk segregation är särskilt framträdande. Därefter genomförs medborgardialoger och arbetsmöten med invånare, civilsamhälle, tjänstepersoner och förtroendevalda för att samla erfarenheter och förslag till åtgärder. Dialogerna ska belysa centrala aspekter av social hållbarhet, såsom delaktighet, jämlika livsvillkor, utbildning, sysselsättning och trygghet. Resultaten ligger till grund för prioriterade insatser och långsiktiga strategier för att motverka segregation och stärka den sociala hållbarheten i Umeå kommun.

Tilläggsuppdrag 2027:10

Kommunfullmäktige ger fritidsnämnden, kulturnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och tekniska nämnden i uppdrag att inventera och tillgängliggöra mötes- och samlingsplatser för föreningslivet och allmänheten i stads- och kommundelar, samt synliggöra eventuella vita fläckar och områden där förutsättningar för närvarande är begränsad.

Planering och genomförande

Arbetet genomförs i samverkan mellan berörda förvaltningar med ansvar för samordning och uppföljning av uppdraget. Inledningsvis genomförs en inventering av befintliga mötes- och samlingsplatser för föreningsliv och allmänhet i kommunen, inklusive en analys av deras tillgänglighet och geografiska fördelning. Utifrån inventeringen identifieras områden där tillgången till mötesplatser är begränsad samt möjligheter att öka tillgängligheten till befintliga lokaler genom utvecklad samordning, information och nyttjande. Resultatet sammanställs i en rapport som redovisar nuläge, identifierade utvecklingsområden och förslag till fortsatta åtgärder för att stärka tillgången till mötes- och samlingsplatser i kommunen.

Tilläggsuppdrag 2027:12

Kommunfullmäktige ger för- och grundskolenämnden och tekniska nämnden i uppdrag att föra dialog med de fackliga organisationerna, samt att påbörja införandet av skolfrukost i lågstadiet F-3.

Planering och genomförande

Tilläggsuppdraget syftar till att utreda förutsättningarna för att erbjuda avgiftsfri skolfrukost till elever i förskoleklass till årskurs 3, oavsett deltagande i fritidshemsverksamhet. Arbetet har utgått från en förstudie och behovsanalys samt omfattat dialog mellan för- och grundskoleförvaltningen och teknik- och fastighetsförvaltningen. Information och dialog har även genomförts inom förvaltningens samverkansstruktur, inklusive förvaltningens samverkansgrupp (FSG). Uppdraget omfattar analyser av genomförande, införandemodell, urval av skolenheter, menyutformning och bemanningsbehov som underlag för ställningstagande till ett successivt införande. Därutöver ska uppdraget belysa skolfrukostens pedagogiska och sociala effekter, särskilt avseende närvaro, lärande, studiero, likvärdighet och hälsa.

Tilläggsuppdrag 2025:1

Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.

Planering och genomförande

Tilläggsuppdraget 2025:1 avrapporterades till för- och grundskolenämnden 23 september 2026 (SK-2026/00288)

Tilläggsuppdrag 2023:1

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.

Planering och genomförande

Det bedrivs ett kommungemensamt arbete för att öka omställningen i nämndernas verksamheter samt säkra långsiktig kompetensförsörjning. Inom för- och grundskolenämnden pågår ett omfattande omställningsarbete med anledning av sjunkande födelsetal i enlighet med demografiprognoser.

Tilläggsuppdrag 2023:2

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.

Planering och genomförande

Förvaltningen deltar aktivt i det kommunövergripande utvecklingsarbetet för att förbättra samarbete och ansvarstagande över förvaltningsgränser, bland annat genom aktivt deltagande i kommungemensamma forum, nätverk och arbetsgrupper. Dessutom pågår inom ramen för både det systematiska arbetsmiljöarbetet samt nämndens miljö- och hälsoskyddsarbete, aktiviteter för att utveckla och främja samverkan över förvaltningsgränser.

Plan för att nå personalpolitiska mål

För - och grundskolenämndens verksamheter har stora utmaningar kopplade till demografiska förändringar. Umeå kommuns senaste befolkningsprognos, P26, visar på en fortsatt lägre tillväxttakt främst på grund av färre antal födda barn. Den demografiska förändringen innebär att personalomställning kommer vara i fokus framöver. Trots minskat antal födda barn så beräknas det på nationell nivå råda en brist på legitimerade förskollärare och lärare år 2038.

För att möta utmaningen är det viktigt att nämndens verksamheter tillhandahåller attraktiva arbetsplatser som speglar mångfalden i samhället och där medarbetare och chefer upplever en hållbar arbetsmiljö över tid. Nämndens åtgärder, indikatorer och delmål för att nå de personalpolitiska målen framgår enligt nedan:

De personalpolitiska målen följs upp vid ordinarie verksamhetsuppföljning i nämnd, se bilaga 3. Strategier för att säkra kompetensförsörjningen beskrivs mer utförligt under rubriken kompetensförsörjningsplan.

Mål 5 – Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället

Personalpolitiska mål	För- och grundskolenämnden		
Nämndens åtgärd	**Indikatorer**	**Delmål**	**Personalpolitiska mål från kommunfullmäktige**
Uppföljning av delmål och personalpolitiska mål i enlighet med för- och grundskolenämndens beslutade årshjul.	Andel (%) legitimerade förskollärare (Källa: Skolverket)	5.1 Legitimation av lärare i förskola, grundskola, fritidshem och anpassad grundskola ska säkerställas.	**Mål 5** Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.
	Andel (%) legitimerade lärare i fritidshem. (Källa: Skolverket)		
	Andel (%) legitimerade speciallärare/specialpedagoger.		
	Andel (%) legitimerade lärare med behörighet i minst ett ämne årskurs 1–9. (Källa: Skolverket)		
	Andel (%) legitimerade speciallärare som undervisar i anpassad grundskola. (Källa: Skolverket)		
	Andel (%) utbildade barnskötare. (Källa: Umeå kommun interna statistik)	5.2 Andelen utbildade barnskötare ska öka i förhållande till outbildade.	

Mål 6 – Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30

Personalpolitiska mål	För- och grundskolenämnden		
Nämndens åtgärd	**Indikatorer**	**Delmål**	**Personalpolitiska mål från kommunfullmäktige**
Uppföljning av delmål och personalpolitiska mål i enlighet med för- och grundskolenämndens beslutade årshjul.	Antal medarbetare per chef. (Källa: Umeå kommun interna statistik)	6.1 Inom för-och grundskolenämnden bibehålla nuvarande nivå med max 30 medarbetare per chef.	**Mål 6** Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.

Mål 7 – Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden

Personalpolitiska mål	För- och grundskolenämnden		
Nämndens åtgärd	**Indikatorer**	**Delmål**	**Personalpolitiska mål från kommunfullmäktige**
Uppföljning av delmål och personalpolitiska mål i enlighet med för- och grundskolenämndens beslutade årshjul.	Andel (%) sjukfrånvaro samtliga yrkesgrupper inom för- och grundskolenämndens verksamheter. (Källa: Umeå kommun interna statistik)	7.1 Medarbetare med sjukskrivning inom skola och förskola ska minska.	**Mål 7** Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.
	Andel (%) sjukfrånvaro i förskolans yrkesgrupper. (Källa: Umeå kommun interna statistik)		
	Andel (%) långtidsfriska samtliga yrkesgrupper inom för- och grundskolenämndens verksamheter. (Källa: Umeå kommun interna statistik)		
	Andel (%) med heltidsanställning samtliga yrkesgrupper inom för- och grundskolenämndens verksamheter. (Källa: Umeå kommun interna statistik)		
	Medarbetarenkäten (index max 6) upplevd hälsa totalen aggregerad nivå (Källa: Umeå kommun Medarbetarenkät)		
	Andel (%) skyddsombud som genomgått introduktion. (Källa: Umeå kommun interna statistik)		

Kompetensförsörjningsplan

För- och grundskolenämndens verksamheter har stora utmaningar kopplade till demografiska förändringar. Umeå kommuns befolkningsprognos (P26) visar en fortsatt lägre befolkningstillväxt till följd av färre födda barn, vilket minskar behovet av medarbetare och medför ett långsiktigt behov av personalomställning.

Trots minskat antal födda barn visar Skolverkets nationella lärarprognos att det kommer att saknas cirka 10 600 legitimerade förskollärare och lärare år 2038, särskilt inom förskolan, speciallärаryrket och högstadiet. Bristen förklaras bland annat av färre sökande till lärarutbildningarna, pensionsavgångar och att färre lärare stannar kvar i yrket. Därutöver finns på nationell nivå även ett omfattande behov av vidareutbildning av icke legitimerade lärare, motsvarande närmare 25 000 heltidstjänster (källa; Skolverkets lärarprognos 2024).

Inom för- och grundskolenämndens omställningsarbete finns behov av att överväga om riktade satsningar ska göras för att identifierade bristkompetenser kan säkerställas vid rekrytering. Angelägna områden bedöms vara:

- Legitimerade förskollärare i förskolan
- Lärarbehörighet utifrån tioårig grundskola samt utifrån behov i olika ämnen och årskurser
- Legitimerade fritidslärare i fritidshem
- Legitimerade speciallärare till anpassad grundskola

För att möta behovet av hållbar kompetensförsörjning krävs en attraktiv arbetsgivare som kan rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. Kompetensförsörjningsplanen ska bidra till de långsiktiga strategierna kvalitet, likvärdighet och trygghet i utbildningen genom att säkerställa tillgången till legitimerade förskollärare och lärare samt utbildade barnskötare. Nedan beskrivs prioriterade områden för att säkra en hållbar kompetensförsörjning:

Attraktiv arbetsgivare

För- och grundskolenämndens kompetensförsörjningsplan ska bidra till att skapa attraktiva arbetsplatser med hållbara uppdrag, god arbetsmiljö och goda möjligheter till kompetensutveckling för rektorer, chefer och medarbetare. Genom ett systematiskt arbete med en god introduktion stärks förutsättningarna för såväl medarbetaren som verksamheten.

Reformer med stor påverkan på kompetensförsörjning

Reformen om tid för undervisningsuppdraget som träder i kraft 1 juli 2027 bedöms påverka för- och grundskolenämndens möjligheter att kompetensförsörja verksamheten med legitimerade förskollärare och lärare. Reformen tioårig grundskola som träder i kraft 1 juli 2028 bedöms bland annat innebära ett behov av utökade behörigheter för förskollärare i nuvarande förskoleklass. Det nationella professionsprogrammet som trädde i kraft 1 september 2025 ger rektorer, lärare och förskollärare möjlighet till kontinuerlig och kvalitetssäkrad kompetensutveckling.

Drift- och investeringsbudget

Kommunfullmäktiges beslut om tilldelning av medel

Kommunfullmäktige har till för- och grundskolenämndens driftsram beslutat att justera budgetramen med:

- Justering för minskade personalomkostnader (PO-pålägg) 17,39 mnkr

- Fler vuxna i grundskolan -17,0 mnkr
- Ökad kvalitet i förskolan -11,0 mnkr
- Lågstadiesatsning – påbörja införande av skolfrukost F-3 -6,0 mnkr

Det har även skett en teknisk ramjustering avseende skolskjutsar inom anpassad gymnasieskola där budget tidigare legat inom för- och grundskolenämnden. Ramjusteringen mellan nämnderna innebar att för- och grundskolenämndens budgetram minskade med 5,8 mnkr.

Kommunfullmäktige har beslutat om att nämndens budgetram för driftsmedel uppgår till -2 435,82 mnkr för år 2027. Inom den beslutade ramen ska nämnden hantera förändrad volym och ökade kostnader för index samt genomföra förstärkningar om 34,0 mnkr i enlighet med av kommunfullmäktige beslutade justeringar.

För- och grundskolenämnden har för år 2027 beviljats investeringsmedel motsvarande 18,82 mnkr. Av dessa avser 13,42 mnkr kontinuerliga reinvesteringsmedel, varav 4,40 mnkr förskola, 6,60 mnkr grundskola och 2,42 mnkr IT-åtgärder. Övriga medel, 5,40 mnkr är kopplade till inventarier i nya eller ombyggda lokaler.

Kommunfullmäktige har beviljat tekniska nämnden 642,20 mnkr under perioden 2027-2030 för investeringar i lokaler för förskola och grundskola. För elevdatorer har kommunfullmäktige beslutat om 15,53 mnkr år 2027.

Drift- och investeringsbudget

Umeå kommuns senaste befolkningsprognos, P26, visar på en fortsatt låg befolkningstillväxt inom för- och grundskolenämndens planeringsåldrar (1-15 år). Antalet barn i åldern 1-5 år beräknas minska med 250 barn för budgetåret 2027 jämfört med budgetåret 2026. Från år 2029 prognosticeras att antalet födda barn vänder uppåt inom åldersintervallet, vilket skulle kunna påverka omställningsarbetet.

Inom åldersintervallet 6-12 år visar befolkningsprognosen en minskning för år 2027 med 124 barn jämfört med år 2026 och under hela budget- och planeringsperioden, år 2027 till 2030, prognostiseras en minskning med ca 800 elever. Det är förskoleklass och fritidshem som påverkas av minskat elevunderlag under år 2027, varför ett omställningsarbete inom dessa verksamheter har inletts.

Befolkningsprognosens förväntade elevförändring under hela planeringsperioden 2027 till 2030 berör förskoleklass och årskurserna 1-3 samt fritidshem inom åldersintervallet 6-9 år. Prognosen visar på små demografiska förändringar inom åldrarna 10-12 år (årskurs 4-6) under planeringsperioden 2027 till 2030.

Tekniska nämnden ansvarar för att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för den kommunala verksamheten. Tillgång till lokaler anpassade för verksamheter inom för- och grundskolenämnden är en förutsättning för att barns och elevers rätt till utbildning kan tillgodoses.

För- och grundskolenämnden ansvarar för inköp av inventarier till verksamheterna inom nämndens ansvarsområde.

Nämndens prioritering utifrån tilldelade medel

För- och grundskolenämnden har fattat beslut om volymbaserade resursfördelningsmodeller inom förskola, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem. Det innebär att verksamheterna erhåller medel utifrån ett belopp per barn eller elev. Merparten av nämndens budget fördelas genom dessa resursfördelningsmodeller.

De delar av nämndens budget som inte styrs av resursfördelningsmodeller brukar benämnas anslagsfinansierade verksamheter såsom elevhälsa, skolskjutsar m.m.

Budgetfördelningen för 2027 innebär att samtliga verksamheter, förskola, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem samt skolgemensam verksamhet har erhållit medel för uppräkning av index samt att hänsyn tagits till volymförändringar i de delar som styrs av volymbaserade resursfördelningsmodeller. Hänsyn har fullt ut tagits till lägre personalomkostnader (PO-pålägg).

Kommunfullmäktige har i sitt beslut justerat budgetramen motsvarande 17,0 mnkr till fler vuxna i grundskolan, 11,0 mnkr till att öka kvaliteten i förskolan samt 6,0 mnkr till att påbörja införandet av skolfrukost i skolan årskurs F-3.

Reformen Tid för undervisningsuppdraget (SFS 2026:1487) medför att förskollärares planeringstid utökas vilket medför ett ökat behov av förskollärare. För- och grundskolenämnden förstärker förskoleverksamheten med 11,0 mnkr med syftet att öka andelen förskollärare.

Genom reformen Tid för undervisningsuppdraget införs en nationell reglering av lärares undervisningstid samt ett lägsta garanterat utrymme för planering och uppföljning av undervisningen. Reformen bedöms innebära ett ökat behov av legitimerade lärare. Kommunfullmäktiges beslut om fler vuxna i grundskolan (17 mnkr) nyttjas för att öka lärartätheten inom grundskolan.

Nämnden påbörjar införandet av skolfrukost i årskurserna F-3 från höstterminen 2027. Planeringen sker i samarbete med tekniska nämnden då även Måltidsservice berörs av

satsningen. För- och grundskolnämnden förstärker verksamheten grundskola med 6,0 mnkr, för att påbörja införandet av skolfrukost i lågstadiet.

För- och grundskolenämnden har de senaste åren redovisat positiva avvikelser jämfört med tidigare lagd budget då barn och elevantal varit lägre än de befolkningsprognoser som legat till grund för beslut om budget. Nämnden tar genom volymbaserade resursfördelningsmodeller ansvar för en god ekonomisk hushållning då volymberoende överskott inte nyttjats till annat och därmed skapat överskott. Den lägre befolkningstillväxten och ett minskat antal barn och elever i verksamheterna medför utmaningar, vilket innebär att det är av stor vikt att arbeta långsiktigt med strukturella åtgärder för att klara de ekonomiska utmaningar som det innebär.

För- och grundskolenämnden har tilldelats medel för investering av inventarier kopplat till de lokaler som tekniska nämnden beviljats investeringsmedel för. För de årliga reinvesteringsmedlen sker planering och prioritering utifrån var behoven bedöms vara som störst.

För- och grundskolenämndens budgetram fördelas enligt bilaga 4, fördelning av budgetram.

Bilagor

2 Uppföljning strategiområden och delmål

3 Uppföljning personalpolitiska mål

4 Fördelning av budgetram

5 Utmaningar och möjligheter 3-5 års sikt